

Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä 12.12.2023 § 115

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 12.12.2023

§ 115

Selvitys varhaiskasvatuksen palvelusetelin ehdoista ja soveltuvuudesta yksityisille palveluntuottajille

2489/00.01.02.05/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Varhaiskasvatusjohtaja Mika Harju, p. 050 559 7901

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Vastuualuejohtaja, Lasten ja Nuorten kasvu Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta antaa alla olevan selvityksen liitteineen kaupunginhallitukselle.

Perusteluosa

Kaupunginhallitus on 21.8.2023 §263 pyytänyt sivistyksen palvelualueelta selvityksen vuoden 2023 loppuun mennessä kuinka palvelusetelin ehtoja voitaisiin muuttaa siten, että se huomioisi paremmin erikokoiset toimijat sekä sen miten myös perhepäivähoitajat saataisiin palveluseteliyrittäjiksi. Selvityksen tavoitteena tulisi olla perheiden valinnanvapauden ja palvelusetelin helppokäyttöisyyden lisääminen niin palveluntuot-tajien kuin käyttäjien ehtojen osalta.

Sivistyslautakunta käsitteli asiaa 14.11.2023 §101 ja päätti palauttaa selvityksen takaisin valmisteluun todeten, että selvityksessä on konkreettisesti luvuin ja tilastoin osoitettava toimintatapamuutoksia sekä

miten palvelusetelin ehtoja voisi muuttaa eri kokoiset toimijat ja perheet paremmin huomioiden. Lisäksi pitää selvittää, että miten palveluseteli vaikuttaa varhaiskasvatuspalvelujen käyttöön.

a)Erikokoisten toimijoiden huomioiminen.

- Lahdessa toimii yksityisiä päiväkoteja yhteensä 30, joista palvelusetelillä 26 ja yksityisen hoidon tuella 4. Lisäksi kahdeksan palvelusetelituottajaa sijaitsee muissa kunnissa. Lahdessa toimivista palvelusetelituottajista paikallisia on 10 (15 päiväkotia) ja valtakunnallisia toimijoita on neljä (11 päiväkotia). Päiväkotien paikkaluvut ovat väliltä 12-136 (alle 50 –paikkaisia seitsemän, 51-100 –paikkaisia 16 ja yli 100 –paikkaisia kolme). Muissa kunnissa toimivista palvelusetelituottajista yksi on valtakunnallinen (1 päiväkoti) ja seitsemän paikallista (seitsemän päiväkotia). Päiväkotien paikkaluvut vaihtelevat 9-75 –paikkaan
- Lisämaksua perivät kaikki päiväkodit. Perittävän lisämaksun vaihteluväli (1.8.23 tilanne) on 20-75 e ja keskiarvo 47 e.
- Palveluseteli otettiin käyttöön v. 2018 ja se on lisännyt voimakkaasti sekä yksityisten palvelun-tuottajien että yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrää. Vuonna 2017 yksityisessä varhaiskasvatuksessa oli 951 lasta ja vuonna 2023 jo 1720. 32 % kaikista varhaiskasvatuksessa (kunnallinen tai yksityinen) olleista lapsista on yksityisessä varhaiskasvatuksessa. 31.3.2023 palvelusetelin piirissä oli 1341 lahtelaista lasta ja lisäksi lapsia on yksityisessä varhaiskasvatuksessa yksityisen hoidon tuella.

**Yksityisessä varhaiskasvatuksessa Lahdessa olleiden lasten määrän
kehitys v. 2017-23:**

Vuosi	Lapsia
2017	951
2018	1090
2019	1435
2020	1612
2021	1725
2022	1694
2023	1720

**Varhaiskasvatukseen (yksityiseen tai kunnalliseen) osallistumisen
kehitys v. 2017-23:**

Vuosi	Lapsia	Osallistumisaste (%)
2017	5293	65
2018	5379	68
2019	5574	71
2020	5395	73
2021	5394	74
2022	5319	75
2023	5297	77

**Yksityisen hoidon tuesta sekä palvelusetelistä aiheutuneet
kustannukset 2017-22:**

Vuosi	Yksityisen hoidon tuki	Palveluseteli	Yhteensä
2017	5 589 731	-	5 589 731
2018	4 769 502	3 065 605	7 835 107
2019	2 679 971	8 746 400	11 426 371
2020	2 371 634	10 814 249	13 185 883
2021	2 405 087	11 471 832	13 876 919
2022	2 239 868	12 236 568	14 476 436

b)Palveluseteli perhepäivähoidossa.

- Lahden yksityiset kotona toimivat perhepäivähoitajat (24) sekä yksi ryhmäperhepäiväkoti toimivat yksityisen hoidon tuella. Palvelusetelin enimmäishinta on kotona toimivien perhepäivähoitajien osalta 779 e ja ryhmäperhepäiväkotien osalta 832 e. Myös perhepäivähoitajilla on mahdollisuus liittyä palvelusetelituottajiksi, jolloin tulisi täyttää minimiehdot, jotta toiminta palvelisi asiakkaita. Keskeistä on loma-aikojen ja muiden poissaolojen järjestely. Toiminnan tulisi soveltua:
 - eri ikäisille (0-5 –vuotiaille lapsille), kuusivuotiaat yksityisen hoidon tuella
 - perheiden tarpeiden mukaisesti 20 t, 21-34 t tai väh. 35 t

- palvelun ajoittuminen arkisin tarvittaessa klo 7-17
(perhepäivähoidossa ehdollinen)
- kesäajan varhaiskasvatuksen järjestäminen
 - o varahoidon järjestäminen
- lapsen tuen järjestäminen

Kysely yksityisen hoidon tuella toimiville yksityisille palveluntuottajille.
Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet, että toimit edelleen yksityisen hoidon tuella?

- Yksityisen hoidon tuella toimiminen on helppoa ja yksinkertaista.
- Paremmat vapaudet yrittäjänä. Voin vaikuttaa työaikoihin, lomien ajankohtaan, kenen asiakkaiden kanssa teen sopimuksen. Saan tuet myös lomani ajalta, enkä joudu maksamaan perheille hoitoa yksityisessä päiväkodissa. Kaupunki ei voi muuttaa ehtoja tai tuen määrää mielensä mukaan
- Ei ole mahdollisuutta tarjota sellaisia aukioloaikoja tai päivystystä kuin palvelusetelisiin-tökirjassa vaaditaan.
- Voin määrittää itse työajat ja palkalliset loma-ajat.
- Työaika, loma- aika, vapaus suunnitella ja toteuttaa laadukkaampaa varhaiskasvatusta, oma jaksaminen, vapaus suunnitella päivät, määräysvalta, perheiden valinta yhteistyö-kumppaniksi, kulttuuri, uskonto- ja perintötekijät, niiden ylläpitäminen.
- Oman valinnanvapauden säilyttäminen, palvelusetelin arvo ja palveluseteliyrittäjältä vaadittu varahoidon järjestämisvelvollisuus.

c) Perheiden valinnanvapauden ja palvelusetelin helppokäyttöisyyden lisääminen.

Tammikuussa -23 tehty arviointikysely:

- Vastaajia kyselyyn oli 191, joka on 14,65% palvelusetelilasten määrästä (1304 lasta)
- 88,2% vastaajista sai tarpeitaan vastaavaa ohjausta ja neuvontaa hakiessaan varhaiskasvatuspaikkaa
- 88,8% vastaajista sai riittävästi tietoa palvelusetelistä ja yksityisen varhaiskasvatuksen järjestäjistä palvelusetelin hakemisen yhteydessä
- 95,5% vastaajista oli saanut varhaiskasvatuspaikan hakemastaan ajankohdasta alkaen
- 84,1% vastaajista sai riittävästi tietoa tulotietojen toimittamisesta asiakasmaksun määrittämistä varten
- 39,5% vastaajista oli tutustunut etukäteen palvelusetelisääntökirjaan
- 94,9% vastaajista koki palvelusetelin käytänteiden palvelevan perhettään
- 94,3% vastaajista koki päiväkotien aukioloajat riittäviksi

Yleisarvosanan 5 lapsen varhaiskasvatuksesta antoi 58% vastaajista ja yleisarvosanan 4: 30,7%.

d)Yhteenvetona voidaan todeta, että palveluseteli on lisännyt yksityisten palveluntuottajien määrää ja päiväkodeista 87 % toimii palveluseteliperiaatteella. Mukana on eri kokoisia toimijoita ja sekä paikallisesti että valtakunnallisesta toimivia palveluntuottajia. Myös yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten

määrä on lisääntynyt voimakkaasti ja huoltajille tehdyn arviointikyselyn mukaan palveluseteliasiakkaaksi on varsin helppo ryhtyä ja myös palveluntuottajien toimintaan ollaan tyytyväisiä. Tämä viittaisi siihen, että

palveluseteli nykyisillä ehdoilla sopii eri kokoisille palveluntuottajille ja myös perheille palveluseteli on tarjonnut mahdollisuuden osallistua yksityiseen varhaiskasvatukseen.

Yksityisen perhepäivähoidon osalta palveluntuottajat ovat kokeneet yksityisen hoidon tuen toiminnalleen paremmin sopivaksi. Tällöin he voivat itse vaikuttaa toiminnan järjestämiseen ja huoltajilta perittäviin

maksuihin. Arvioitaessa palvelusetelisääntökirjan ehtoja perhepäivähoidon osalta palvelusetelin hintaa olisi mahdollista korottaa, mutta haasteeksi kotona toimiville perhepäivähoitajille jäisi edelleen esimerkiksi varahoitojärjestelyt hoitajan poissaolojen ajalta. Mikäli palvelusetelin ehtoja muutettaisiin niin, ettei se velvoittaisi yksityisiä perhepäivähoitajia tarjoamaan varhaiskasvatusta perheiden keskeisiä tarpeita vastaavasti, saattaisi se lisätä kiinnostusta siirtymään palvelusetelin piiriin, mutta samalla se ei tarjoaisi lahtelaisille lapsille aitoa vaihtoehtoa.

Hallitusohjelman kirjaus varhaiskasvatuksen palvelusetelilainsäädännön kehittämisestä sekä yksityisen hoidon tuen säilyminen vaihtoehtona antavat mahdollisuuden arvioida palveluseteliehtoja jatkossa

Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä 12.12.2023 § 115

suhteessa näihin tuleviin muutoksiin.

Liitteinä on selvitys palvelusetelistä sekä huoltajille tammikuussa -23 tehty arviointikysely

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Varhaiskasvatuspalvelut